

De ablativus absolutus.

De ablativus absolutus ofwel de losse ablativus is misschien wel de beroemdste of misschien liever de beruchtste constructie van de Latijnse taal. De constructie is berucht, omdat wij die in het Nederlands niet hebben, wij er makkelijk overheen lezen en leerlingen die vaak niet goed geleerd hebben of niet goed voor ogen hebben, hoe je die moet vertalen. Vreemd is dat wel, want zo moeilijk is de abl.abs. niet.

Wat is nu een abl.abs.? Het is een constructie die uit een naamwoord en een participium bestaat, die beiden in de ablativus staan. Die ablativus valt niet te verklaren: die is niet afhankelijk van een voorzetsel, werkwoord of betekent ook niet simpel 'door, met, vanaf'. Je moet de abl.abs. als volgt in drie stappen vertalen:

1. met een bijwoordelijke bijzin met één van de volgende voegwoorden:
  - a. temporeel (van tijd): toen, nadat
  - b. modaal (wijze): terwijl
  - c. causaal (oorzakelijk): omdat, doordat
  - d. concessief (toegevend): hoewel
2. het naamwoord in de abl. wordt onderwerp
3. het participium wordt persoonsvorm. Denk er hierbij wel aan dat het ppa gelijkmatig vertaald wordt (ott of ovt) en actief en dat het ppp passief vertaald wordt en voortijdig (werd, is, was ge..).

Voorbeeld (de woorden komen uit tekst 15.1):

Nuntio praemisso ... nadat/toen/omdat/hoewel de bode vooruitgestuurd was/is,

militibus arma sublevantibus ... terwijl/toen/omdat/hoewel de soldaten de wapens optil(d)en

arce tradita ... nadat/toen/omdat/hoewel de burcht overhandigd was/is ..

Nota bene: een probleem vormt de abl.abs. waarin het ppa van esse zou moeten staan. Dat participium bestaat niet meer en zo krijg je een abl.abs, die bestaat uit het naamwoord én het naamwoordelijke deel in de ablativus zonder participium. In het begin is dit moeilijk te herkennen, maar de meeste van die abl.abs. zijn standaarduitdrukkingen zoals:

Caesare consule ... Toen Caesar consul was,/Tijdens het consulaat van Caesar
Hannibale duce... Terwijl Hannibal leider was... Onder leiding van Hannibal.

Opdracht 1

Vertaal onderstaande zinnen.

1. Gallis anseres non fallentibus custodes excitati sunt.
2. Gallis de arce deiectis Romani vincunt
3. Brenno duce Galli arcem expugnare temptant.
4. Telis in Gallum coniectis ceteros proturbant.
5. Anseribus Romanos excitantibus Galli trepidant.
6. Romanis in vigilem arcis animadvertentibus Galli appropinquant.
7. Gallis ingenti crepitu turbatis Romani summae virtutis erant.
8. Vestigiis militum notatis Galli se congregaverunt.
9. Armis arreptis vigiles hostem in praeceps deturbare temptant.
10. Armis omissis Galli manibus saxi adhaerebant.
11. Luce orta invaserunt in arcem Romanorum.
12. Militibus in concilium vocatis dux ea verba dixit.
13. Duce milites in concilium vocante hostis in arcem invadere in animo habebat.
14. Eo consule hostes deterriti sunt.
15. Gallis evadentibus anseres eos excierunt.
16. Universis adprobantibus vigil de saxo deturbatur.